

3.3 Paragraaf Weerstandsvermogen & Risico Beheersing

Inleiding

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden de risico's die een gemeente loopt weergegeven en gekeken of er voldoende capaciteit is om deze risico's op te vangen, mochten ze optreden. Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Midden-Groningen weer.

Er wordt gewerkt aan een nieuwe kadernota 'Herijking Weerstandsvermogen en Integraal Risicomanagement' voor de gemeente Midden-Groningen. In afwachting van de nieuwe kadernota is voor de begroting 2020 de systematiek van die voor de begroting 2019 aangehouden.

De paragraaf is als volgt opgebouwd. Allereerst zullen de kaders worden geschetst. Onder andere wat is weerstandsvermogen en wat is weerstandscapaciteit. Daarna wordt ingegaan op risicomanagement, benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen en de daaruit voortvloeiende weerstandscapaciteit.

Risico's versus onzekerheden

Het is van belang dat het duidelijk is wanneer iets als risico kan worden geïdentificeerd. Daarom zal er een duidelijk begrippenkader moeten zijn. Wat zijn "risico", wat zijn "onzekerheden" en wat wordt verstaan onder "aandachtspunten". In onderstaande tabel is het onderscheid te zien.

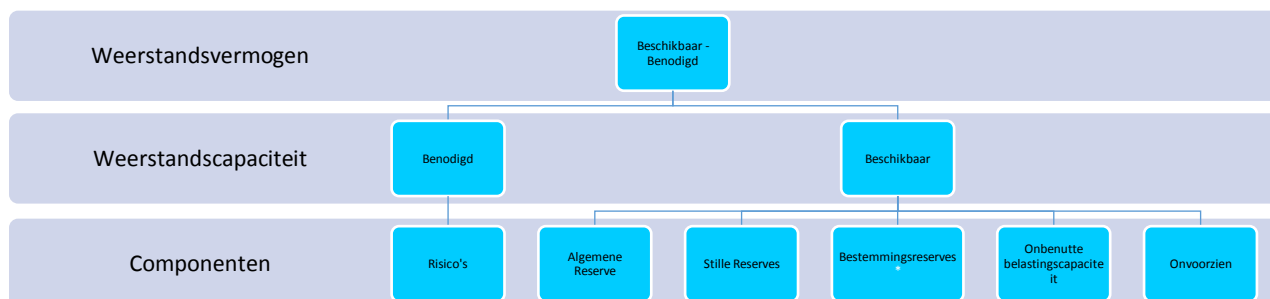
Tabel: Verschil tussen zekerheid, onzekerheid, risico en aandachtspunt

Omschrijving	Tijd	Effect
Risico	Niet kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Onzekerheid	Kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbaar
Zekerheid	Kwantificeerbaar	Kwantificeerbaar
Aandachtspunt	Niet kwantificeerbaar	Niet kwantificeerbaar

Weerstandsvermogen vs. Weerstandscapaciteit

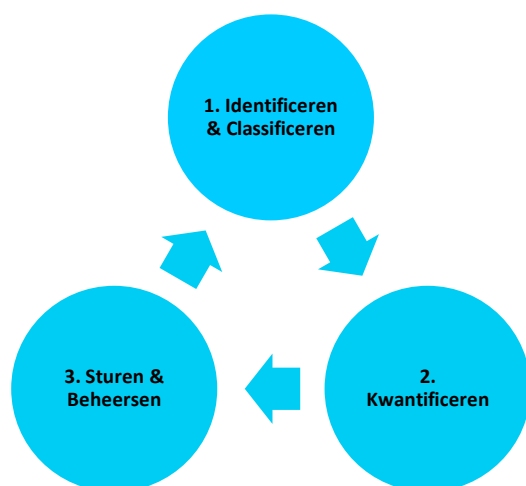
Weerstandsvermogen is het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de onderdelen die door het BBV zijn aangewezen als mogelijke bronnen van weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

In de navolgende figuur zien we de schematische weergave van de componenten die onder de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit vallen.

Risicomanagement

Het proces van identificeren tot mitigeren kan in drie hoofdstappen worden onderverdeeld. Ten eerste zal een gebeurtenis moeten worden geïdentificeerd worden als risico en vervolgens geclassificeerd. De tweede stap is het kwantificeren van de risico's. De laatste stap is het sturen en beheersen.

Identificeren & Classificeren

Het identificeren van een gebeurtenis als risico kan worden gedaan aan de hand van de criteria die te vinden zijn in bovenstaande tabel. Hiermee kan bepaald worden of een gebeurtenis een risico, onzekerheid, zekerheid of aandachtspunt is. Het classificeren van de risico's is bedoeld om na te gaan of een risico in de invloedssfeer ligt van de gemeente of juist niet. Zogenaemde interne en externe risico's.

Kwantificeren

Is een gebeurtenis eenmaal als risico geïdentificeerd en geclassificeerd dan zal deze gekwantificeerd moeten worden. Dit gebeurt via de volgende structuur: het effect/gevolg van risico maal de kans van optreden. Structurele risico's worden in de berekening maal twee gedaan (huidig jaar en opvolgend jaar). Incidentele risico's keer één. De totale som van risico's inclusief de correctie is gelijk aan de benodigde weerstandscapaciteit.

Sturen en Beheersen

Er zijn verschillende opties voor het sturen en beheersen van risico's. De maatregelen die genomen kunnen worden zijn de volgende: accepteren, verminderen, vermijden, overdragen en delen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

In de tabel hieronder is de berekening gemaakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Onvoorzien wordt niet meegenomen aangezien dit bedrag vaak in het begrotingsjaar wordt aangewend voor niet begrote kosten, niet zijnde risico's. Voor de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit moet een vergelijk worden gemaakt tussen het percentage redelijk peil voor toelating tot artikel 12 (genoemd in de meicirculaire 2019) en de berekening voor Midden-Groningen. Daarnaast wordt voor de onbenutte belastingcapaciteit gekeken naar de kostendekkenheid van Afvalstoffenheffing (ASH) en Rioolheffingen (RIO). Zowel voor de ASH als RIO geldt een tarief met als uitgangspunt 100% kostendekkendheid op begrotingsbasis.

De berekening voor het bepalen van het redelijk peil voor Midden-Groningen voor 2020 komt uit op 0,2412. In de meicirculaire 2019 is het redelijk peil voor het jaar 2019 vastgesteld op 0,1853. De hogere uitkomst voor Midden-Groningen geeft aan dat er geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

Tabel: Berekening beschikbare weerstandscapaciteit

	Capaciteit	Bedrag
A	Algemene reserve 1-1-2020	€ 6.506.196
B	Onbenutte belastingcapaciteit	€ -
C	Onvoorzien	€ -
D	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 6.506.196

Benodigde weerstandscapaciteit

Kijken we naar de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing, dan kunnen we concluderen dat de risico's die gemitigeerd zijn, niet meer opgenomen hoeven te worden in de risicoparagraaf (BBV artikel 11). In het geval van de maatregel 'accepteren' moeten deze uiteraard wel opgenomen worden in de risicoparagraaf. In het geval dat een risico voor een gedeelte gemitigeerd is, zal het restant risico opgenomen moeten worden in de risico paragraaf. Het totale bedrag aan risico's is € 4.934.200 (zie onderstaande tabel voor een totaaloverzicht van de risico's). Daarvan uitgaande bedraagt de ratio van het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) voor Midden-Groningen c.a. 1,4 gedurende het meerjarenperspectief.

Weerstandratio 31-12	2020	2021	2022	2023
Weerstandvermogen	€ 5.733.196	€ 6.492.196	€ 6.735.196	€ 8.775.646
Risico's	€ 4.934.200	€ 4.934.200	€ 4.934.200	€ 4.934.200
Ratio in cijfers	1,16	1,32	1,37	1,78

Overzicht risico's

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de uitgangspunten zoals hiervoor benoemd.

Risico	Maximaal risico	S/I	Effect	Kans	Risicobedrag	
1 Grex IJsbaan	€ 150.000	I	€ 150.000	50%	€ 75.000	
2 Grex deel Noord Stadscentr Hoogezand	€ 501.000	I	€ 501.000	50%	€ 250.500	
3 Grex Julianapark	€ 145.000	I	€ 145.000	25%	€ 0	
4 Grex Tolweg	€ 860.000	I	€ 860.000	25%	€ 0	
5 Grex Burg. Venemastraat	€ 345.000	I	€ 345.000	35%	€ 120.750	
6 Grex Verl.Veenlaan/Molenstreek verkoop	€ 440.000	I	€ 440.000	10%	€ 44.000	
7 Grex Korenmolenweg	€ 297.000	I	€ 297.000	35%	€ 103.950	
8 Grex Bedrijvenpark Rengers verkoop	€ 4.019.000	I	€ 4.019.000	30%	€ 0	
9 Grex Bedrijvenpark Rengers markt	€ 1.159.000	I	€ 1.159.000	50%	€ 0	
10 MVA De Vosholen deelplan II	€ 1.885.000	I	€ 1.885.000	25%	€ 471.250	
11 MVA Gouden Driehoek	€ 220.000	I	€ 220.000	25%	€ 55.000	
12 MVA Beneden Veensloot	€ 190.000	I	€ 190.000	25%	€ 47.500	
13 Planschades	€ 0	1	€ 0	50%	€ 0	
14 Sociaal Domein : Jeugd	€ 1.250.000	S	€ 2.500.000	50%	€ 1.250.000	
15 Gewaarborgde geldleningen	€ 1.800.000	I	€ 1.800.000	10%	€ 180.000	
16 Renterisico	€ 320.000	S	€ 640.000	10%	€ 64.000	
17 BTW	€ 1.020.000	I	€ 1.020.000	25%	€ 255.000	
18 BTW	€ 340.000	S	€ 680.000	25%	€ 170.000	
19 BTW Compensatiefonds	€ 931.000	s	€ 1.862.000	25%	€ 465.500	
20 Reserves en voorzieningen	€ 106.000	S	€ 212.000	25%	€ 53.000	
21 Aardbevingen	€ 1.000.000	I	€ 1.000.000	10%	€ 100.000	
22 Aardbevingen	€ 250.000	S	€ 500.000	10%	€ 50.000	
23 WOZ bezwaren	€ 170.000	I	€ 170.000	50%	€ 85.000	
24 Beroepzaak onderwijs	€ 2.175.000	I	€ 2.175.000	25%	€ 543.750	
25 Effecten gasbesluit 2030		PM	S	PM	50%	PM
26 Algemene uitkering	€ 500.000	S	€ 1.000.000	25%	€ 250.000	
27 Buigbudget	€ 300.000	S	€ 600.000	50%	€ 300.000	
Totaal					€ 4.934.200	

NB: Waar de risico's kunnen worden afgedekt door de winstpotentie van grondexploitaties is het risico op "nul" gesteld.

Financiële kengetallen

Het doel van het opnemen van de kengetallen is om de raad een betere onderbouwing te geven over het oordeel van het structureel en reëel sluitend zijn van de begroting.

De netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen) geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken.

De gecorrigeerde netto schuldquote laat zien wat het aandeel is van de verstrekte leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Het **Solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De **Grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

De **Belastingcapaciteit** geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

Begroting 2020	Verloop van de kengetallen					
Kengetallen:	Verslag 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	mjr 2021	mjr 2022	mjr 2023
Netto schuldquote	58,1%	51,8%	79,5%	73,2%	67,1%	60,2%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	54,0%	49,1%	75,1%	68,8%	62,8%	55,9%
Solvabiliteitsratio	14,7%	15,2%	10,9%	12,3%	13,3%	15,3%
Structurele exploitatieruimte	0,4%	-0,1%	0,1%	0,2%	-0,3%	-0,4%
Grondexploitatie	5,0%	6,8%	7,1%	6,3%	5,8%	5,6%
Belastingcapaciteit	96,3%	96,8%	102,3%	102,3%	102,3%	102,3%